

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creatvrvvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XVIII. Quàm perfectam rerum supernaturalium cognitionem homo ante
peccatum habuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

de Ciuit. cap. 24. responderi potest, Augustinum non ibi tractare, vtrum Adam fuerit creatus cum gratia, necne, sed quid per verba illa significetur. *Inspirauit in faciem eius spiraculum vite.* In hoc ergo sensu dicit, per illa verba non significari inspirationem gratiae, ac proinde ex vi actionis significatur per illa verba, non fuisse Adam factum spiritua-lem, seu sanctum, sed esse factum hominem viuū, & naturalem, seu animale, vt declarant illa verba; *Et factus est homo in animam viuientem.* An verò cum illa actione coniuncta fuerit alia, qua homo iam factus in animam viuientem fuerit etiam factus in spiritum viuificantem, ibi Augustinus nec affirmat, nec negat, quia illud non tractat. Difficilius est alter locus ex l. 2. Gen. contra Manich. cap. 8. quia in eo videtur dicere, primum hominem non fuisse spirituale effectum, donec in Paradiso, hoc est, in beata vita constitutus preceptum perfectionis accepit. Sed fortasse ibi per hominem spirituale non intelligit hominem vtrunque in gratia constitutum, sed habentem iam integram perfectionem illius status, quam vsque ad Paradisum non obtinuit. Quae expositio acceptanda videtur, quia in alijs locis magis declarauit mentem suam, nisi velimus dicere in alijs locis postea addidisse, quod prius non satis declarauerat, vel fortasse affectus non fuerat. Aliud verò testimonium ex 11. de Ciuit. cap. 12. difficultatem non habet, quia Augustinus non dicit homines in statu innocentiae non fuisse aequos beatos in spe, sicut sunt homines lapsi, ordinari loquendo, neque hanc absolutam comparationem facit, alijs illo testimonio probatur, sensisse Augustinum, hominem in statu innocentiae non fuisse iustum, quod improbabile est. Comparat ergo hominem in statu innocentiae, reuelationem perseverantiae non habentem, cum homine iusto in statu naturae lapsae habente talem reuelationem, & hunc dicit esse beatorem, non ratione iustitiae, sed ratione certitudinis aeternae salutis, quod clarum est.

Ad congruentias respondetur, ad primam, negando consequentiam, quia opus naturae, & gratiae, etiam si simul tempore fiant, satis ex suis terminis distinguuntur. Et homo, qui vtrunque beneficium simul recipit, per fidem optimè cognouit beneficium gratiae fuisse distinctum à dono creationis, & Deum erga se eo liberaliorem, quo vtrunque donum simul sibi donauit, ex quo ad maiorem erga Deum beneuolentiam, & gratitudinem permoueri potuit. Ad secundam congruentiam respondeo, non esse verisimile, Adam non fuisse iustificatum prius, quam in Paradisum translatus fuerit, quia illa tanta dilatio nec ratione, nec auctoritate fundari potest: diuina autem gratia tarda molimina nescit, nec tunc erant necessaria, vel oportuna. Item quia à principio fuit homo cum integritate naturae conditus, & sine rebellionis appetitus: cur ergo non fuisset etiam sanctificatus ante translationem in Paradisum? Denique maximè decuit vti in ipsum Paradisum iam sanctus ingrederetur, ibique perficeretur. Ad tertiam coniecturam de sanctificatione per propriam dispositionem post caput sequens dicam.

CAPVT XVIII.

Quam perfectam rerum supernaturalium cognitionem homo ante peccatum obtinuerit.

EX dictis in praecedenti capite manifestè colligitur habuisse Adam in statu innocentiae charitatem, & alias virtutes per se infusas morales, & dona Spiritus sancti, saltem quoad habitum: quia

haec, vt supponimus, consequuntur gratiam gratum facientem in omni eius statu, ideoque de his habitibus nihil aliud in particulari dicendum superest. De actibus verò eorum non nihil in capite sequenti addemus. Vt autem etiam constet, quid de fide, & spe sentiendum sit, supponendum vltèrius est Adam ante peccatum illam perfectissimam cognitionem non habuisse, quae est visio beata. Ita docent D. Thom. 1. p. q. 94. art. 1. & Alexand. Alenf. 2. p. q. 92. memb. 2. art. 1. & reliqui Theologi in 2. d. 23. Potestque conclusio duobus modis intelligi. Prior est indefinitus, nimirum Adam non toto tempore ante peccatum vidisse Deum clarè, seu pro aliquo tempore caruisse visione Dei. Et in hoc sensu conclusio est certissima, quia Adam potuit peccare, & peccauit in Paradiso, vt est de fide certum. Ergo eo tempore non videbat Deum, quia visio Dei saltem quandiu durat, reddit hominem im-peccabilem. Item certū est Adam in Paradiso fuisse viatorem, & in statu merendi, & ad hoc habuisse à Deo praeceptum, vt per eius obedientiam posset de Deo bene mereri, sed haec repugnant cum statu comprehensoris: ergo. Nec refert quòd Aug. interdum dicat, hominem in Paradiso fuisse beatum, vt lib. 11. de Ciuit. c. 12. & l. 14. cap. 10. nam loquitur de beatitudine inchoatae vitae. Vnde in lib. 11. Gen. ad litt. cap. 18. ait, hominem in Paradiso fuisse beatum, non simpliciter, sed secundum quendam modum, & ideo ibidem, & alijs locis ait, hominem si in Dei obedientia perseverasset sine morte ad statum comprehensorum transferendum fuisse. Et eodem modo loquitur Damasc. lib. 2. cap. 11. in princ. iun. & cap. 12. De hoc ergo sensu nulla est dubitatio, sed certa fides.

Posterior sensus est vniuersalis, scilicet nullo tempore, vel momento Adā vidisse Deum in sua creatione, vel in Paradiso. Et hic sensus licet tam certus non sit, nihilominus est omnino verus, & oppositum nullam habet probabilitatem. Ratio est, quia generalis regula Scripturae est, *Deum nemo vidit vnquam*, vti que in vita mortali, vel animali, iuxta id, quod alibi Deus dicit: *Non videbit me homo, & viuet*, vti que animali vita. Ab hac autem regula generali non licet quenquam excipere sine sufficientis auctoritatis fundamento. Quia talis exceptio non potest ratione ostendi etiam in primo homine, quia illud priuilegium non erat debitum illi statui: imò nec est secundum se consentaneum statui viatoris, & alioqui pender ex liberali Dei voluntate: ergo nisi de hac voluntate per reuelationem, seu auctoritatem constet, non solum gratis, sed etiam temere quispiam affirmare audebit, priuilegium hoc Adā in Paradiso, aut tempore vitae fuisse concessum. Quòd autem id nulla auctoritate fundetur, probatur, quia neque in Scriptura reuelatum est, neque à Patribus, vel Ecclesia traditum. Aliqui verò dixerunt, soporem illum, quem Deus immisit in Adamo ad formandam E-uam, fuisse eleuationem mentis eius ad visionem Dei clarā, vt sic omnino à sensibus abstractus a-uulsiōnem costae non sentiret. Quam opinionem refert D. Thomas dicta q. 94. art. 1. & nihil de ea dicit. Re tamen vera nullum fundamentum in verbis Scripturae habet, quia nomen *soporis* valde generale est, & gratis determinatur ad extasim visionis beatae, quia potuit esse sopor ille per solam cognitionem abstractiuam in altissima contemplatione, vel prophetica reuelatione, vt in superioribus diximus cum Augustino lib. 2. de Gen. contra Manich. cap. 12. nec propter solam abstractionem à sensibus, aut propter indolentiam ex ablatione costae visio beata necessaria erat, quia per plura alia media facillimè potuit Deus vtrunque praestare, vt per se satis est notum, & suprà etiam explicatum.

Adam in i. instanti

1. Assertio praeambula: Sensus vniuersalis assertiois probatur 1.

Probatur 2.

Non obstat Augustinus

Nec Damascenus

2. Probatur etiam sensus aliter.

Occurrit quidam

Sine fundamento tamē

Hoc lib. 2. c. 2. an. 17.

Ex

3.
1. Corollar.
ex dictis cu-
iusmodi
gratiam ha-
buerit. Ad.
2. Corollar.
cuiusmodi
spem.

3. Corollar.
cuiusmodi
cognitionem
generatim
habuerit,
nempe su-
pernaturale

Duo puncta
trahenda
circa 3. corol.

4.
Circa pun-
ctum pon-
tur 1. asser-
tio formalis
per se primi
aditum
mytheria di-
uinitatis ob-
iecta dicta
conferuntur.
Probat de
diuinitate
secundum
absoluta.

5.
Probat
etiam se il-
lum respo-
dit.

Ex hoc ergo fundamento colligimus non ha-
buisse Adamum in statu innocentie gratiam con-
summatam, quia non consummatur nisi in statu
beatitudinis, seu per visionem beatam. Vnde fit,
gratiam Adæ fuisse gratiam viatoris, quia inter
viam, & terminum non est medium. Secundo se-
quitur habuisse Adam simul cum gratia, & chari-
tate spem futuræ beatitudinis, quia sicut is, qui
videt, iam non sperat, & è conuerso, qui non videt,
ut iustificari possit: & in beatitudinem tendere,
necesse est, ut speret. Et ideo nunc ad iustificatio-
nem necessaria est spes, ut Conc. Trident. sess. 6. do-
cet, in quo eadem est ratio de homine in statu in-
nocentie, quod attinet ad spem beatitudinis, nam
spes remissionis peccatorum tunc non erat neces-
saria, nondum existente peccato. Potuit autem, &
debuit sperare auxilium bene operandi, & perse-
uerandi, quia propositum obediendi Deo, & per-
seuerandi in eius obedientia tunc etiam necessa-
rium erat. Nec homo tunc præcius erat sui casus,
ideoque ad perseverandum conari poterat, & de-
bebat, quod sine spe diuini auxilii facere non po-
terat, cum sine Dei gratia perseverare non posset.
Fuit ergo spes simul gratia hominis infusa. Tercio
concluditur ex dictis, etiam fuisse primo homini
ante peccatum infusam notitiam aliquam super-
naturalem mysteriorum supernaturalium, earum
rerum, quæ supernaturaliter amanda, vel speran-
da erant. Hoc etiam est omnino certum. Tum quia
non minus est necessaria in viatore, cognitio ter-
mini, in quem tendit, quam intentio, & voluntas
tendendi in illum: est autem terminus beatitudo
supernaturalis, quæ sine reuelatione supernatura-
li cognosci non potest. Tum etiam, quia sicut vo-
luntas supponit intellectum, ita supernaturales
virtutes voluntatis supponunt supernaturalem
cognitionem in intellectu. Quæ quidem rationes
de toto illo tempore, & de primo instanti creatio-
nis saltem de habituali cognitione concludunt.
Quid vero de actuali dicendum sit quædam primum
imitans, in cap. sequenti dicam. Nunc verò circa
dictam cognitionem duo supersunt declaranda.
Primum est, materia eius, id est, quorum superna-
turalium mysteriorum fuerit illa cognitio. Secun-
dum est forma, seu species illius cognitionis, id est,
quantæ perfectionis essentialis fuerit, & conse-
quenter sub qua ratione formali de rebus sibi re-
uelatis homo tunc iudicaret.

Circa primum supponenda est communis parti-
cipio materiae fidei in mysteria, pertinentia ad di-
uinitatem, & ad incarnationem Dei spectantia.
Nam de prioribus certum est, fuisse reuelata pri-
mo homini in statu innocentie. Nam in primis
quod Paulus ait, *Accedentem ad Deum oportet credere,*
quia est, & in quærentibus se remuneratur sit, etiam pri-
mo homini fuit necessarium. Cognouit ergo Deum
esse, non solum ut ratione naturali manifestatur,
sed etiam ut obiectum supernaturalis beatitu-
dinis, & ut est principium salutis iustitiæ, & san-
ctitatis, & ut est remunerator, qui redditurus est
premiu diuini & supernaturalis ordinis. In qui-
bus includitur cognitio Dei, prout in se vnus est,
ut prout est Saluator & glorificator, ac subinde ut
est, vltimus finis per ipsius gratiam, & iustitiam
obtinendus. Hæc enim omnia sunt per se primò
(ut sic dicam) necessaria ad vitæ sanctitatem, & ad
querendum Deum cum vera fiducia, & dilectio-
ne perfecta, quæ cuiusque viatori in quocunque
statu est per se loquendo ad salutem necessaria.

Deinde valde credibile, & probabilissimum est
etiam mysterium Trinitatis fuisse Adamo reuela-
tum antequam peccaret. Ita sumitur ex D. Tho-
ma in locis statim citandis, & expressè tradidit
Epiphanius contra heres. in Prasat. totius operis, dicens A-
dam protoplastus formatus est, non circuncisus, sed carne pre-

putium habens. Non autem erat idololatra, & nouit Pa-
trem Deum & Filium, & Spiritum sanctum, Prophetas-
nim erat. Quod infra probat, Quia nouit quod Pater
dixit filio sciamus h. nimen ad imaginem, & similitudi-
nem nostram. Cum enim hæc verba referantur, Pa-
tre dicta ante creationem Adæ, non potuit Adam
nisi per reuelationem notitiam illorum habere,
quæ ad prophetiam pertinent. Vnde per eandem
reuelationem intellexit Adam (ut Epiphanius tra-
dit) illa fuisse verba Patris ad filium dicta, atque ita
mysterium Trinitatis cognouit.

Verum est tamen Epiphanium ibi non loqui de
Adam in solo statu innocentie, sed de toto tem-
pore vitæ ipsius, non ipsum non fuisse iudicem,
nec simulachra adorasse, nec idololatram fuisse,
sed Christianismi formam ostendisse. Vnde cum
dicit, Adam cognouit Trinitatem: non satis de-
clarat utrum ante peccatum, vel post illud illam
cognitionem haberet. Nihilominus cum de Ada-
mo absolute loquatur, de toto tempore vitæ eius
loqui videtur. Et quidem si post peccatum Adam
habuit Trinitatis cognitionem, multo magis ante
peccatum illam habuisse credendum est, nam cog-
nitio Trinitatis perfectio est simpliciter, non re-
quirens statum peccati, nec illum supponens, sed
per se ad beatitudinem conferens, quia Trinitas
ad obiectum essentialis beatitudinis intrinsecè
pertinet, vnde & Angelis in via reuelata est. Deni-
que ex dicendis statim de mysterio Incarnationis
idem colligi potest, quia fides Incarnationis fides
Trinitatis supponit, ut rectè docet D. Thomas
2. 2. q. 2. art. 8. Qui propterea pro hac assertionem al-
legari potest cum cæteris Patribus, & Theologis,
qui de mysterio Incarnationis idem sentierunt, ut
iam dicemus. Et hæc de articulis ad diuinitatem
pertinentibus.

Circa mysteria verò humanitatis in primis du-
bitari solet an Incarnatio Verbi Dei fuerit. Adæ
ante peccatum reuelata, aliqui enim ex his, qui
existimant, Adam fuisse prædestinatum ante Chris-
tum Dominum, putant non habuisse fidem Chris-
ti antequam peccaret. Quia per idem decretum,
quo Deus præordinauit, creare Adamum ut caput
totius generis humani, à cuius arbitrio, vel iusti-
tia, vel culpa totius posteritatis penderet, per-
dem (inquam) decretum præordinauit iustitiam,
& gratiam, & consequenter etiam fidem confe-
rendam Adamo pro statu innocentie: ergo non
potuit sub illa fide comprehendendi Incarnationis
mysterium, quia nondum præordinatum erat. I-
tem quia si Adam non peccasset, eandem fidem
retinuisset integrant, & tamen tunc non esset de
mysterio Incarnationis, quia futurum non fuisset,
non existente peccato: ergo nec de facto fides Adæ
de mysterio Incarnationis fuit. Denique propter
hanc rationem gratia, quam in statu innocentie
Adam habuit, non potuit esse ex meritis Christi:
ergo nec fuit ex fide Christi: ergo non est cur Adæ
in illo statu data fuerit fides, seu cognitio Christi.

Nihilominus communis, & vera sententia est,
Adam ante peccatum reuelationem de Christo,
seu de Verbi Incarnatione habuisse. Ita docuit D.
Thomas 2. 2. q. 2. art. 7. & 3. p. q. 1. art. 3. ad 5. ubi plu-
res Patres in huius veritatis confirmationem ad-
duxi. Et eandem sententiam tenet Bonauentura 2.
d. 23. circa litt. Magistri, & Catherin. super Gen. c.
2. & ibi Pereira libr. 5. in Gen. disp. de scientia Adæ,
q. 4. & Valentia 1. tom. disp. 7. q. 2. memb. 1. & Valq.
3. p. disp. 12. cap. 3. Quod præcipue colligunt ex ver-
bis eiusdem Adam: *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro
de carne mea propter hanc relinquet hominem patrem, & ma-
trem. De quibus verbis ait Paulus ad Ephes. 5. Sa-
cramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo, &
Ecclesia. Quod quidem sacramentum non ignora-
uit Adam, propter quod Chrysost. homil. 16. in Gen.*

SVARE
de Angelis
re 6. d. 1. m.

D. N.

Gen. dicit, illum accepisse gratiam prophetiae, & similiter illum Prophetam vocant Epiphanius, hares. 48. & Augustinus lib. 9. Gen. ad lit. cap. 19. & Hieron. ad Ephel. 5. dicit, fuisse primum de Christo vatem, & Philon. Capathiorum Episcopus Cantic. 35. in fin. cum dixisset, *scilicet factam esse unionem Dei, & humanitatis, ut iure dicatur Deus homo, & homo Deus*, addit, quod Adam primus omnium parens futurum diuinitus praevidit, cum exclamauit, *hoc nunc os ex ossibus meis, prouiderat enim Deum aliquando ex homine nasciturum, cui homines tandem adhaeruerant per fidem, spem, & charitatem*. Et Prosper in 1. cap. totius operis de Praedestinat. & Promiss. Dei, dicit, *Sacramentum magnum Christi, & Ecclesie fuisse promissum Ada, quod promissum, inquit, ipse sperauit*. Si autem sperauit, profecto cognouit, & credidit.

Ratio autem ob quam Deus voluit Adae reuelare mysterium incarnationis peccatum, esse potuit, vel quia pertinuit ad honorem Christi, ut semper, & in omni statu fuerit ab hominibus recognitus tanquam caput, & auctor salutis, & quia fides Christi semper, & in omni statu fuit ad salutem necessaria. Vnde longe probabilius apparet, sperasse Adam gloriam per Christum. Quod etiam significauit D. Thom. dicto art. 7. dicens, habuisse hominem ante peccatum explicitam fidem de Christi Incarnatione, secundum quod ordinabatur ad consummationem gloriae, licet non secundum quod ordinabatur ad liberationem à peccato. Cognouit ergo Adam Christum, ut auctorem gloriae, & propter ipsum illum sperauit. Vnde fit etiam reuerentius hoc donum cognoscendi illum, & consequenter etiam gratiam, quam tunc recipiebat, ab ipso, & per ipsum acceptam recognouisse. Vnde nihil nobis obstat ratio dubitandi in contrarium posita, quia probabilius credimus, Christum ut Deum hominem fuisse primum praedestinatum, & in ipso, ac propter ipsum fuisse gratiam, & iustitiam Adae collatam. An verò cum opposita sententia, quae dicit, quod si homo non peccasset, Deus homo non heret, possit recte subsistere, quod Adam cognouerit hoc mysterium in statu innocentiae, alterius considerationis est, in qua nunc inquiri non oportet.

Vltimis verò interrogari potest, quid de hoc mysterio reuelatum fuerit Adamo. Sed breuiter dicendum est, ei ostensum esse mysterium Incarnationis quoad substantiam unionis naturae humanae cum diuino verbo, & consequenter propositum fuisse Christum ut credendum, & adorandum tanquam verum Dei filium, & tanquam spirituale caput totius humani generis, & consequenter ut auctorem gratiae, & gloriae. Nam hac omnia peccatum in humana natura non supponunt, & sunt valde coniuncta cum substantia ipsius mysterij, praesertim iam cogniti, ac reuelati, & ad hominis iustificationem conducunt. Alia verò mysteria, quae ad redemptionem pertinent, quia peccatum supponunt, non fuerunt tunc reuelata Adae, quia non oportuit esse praescium sui lapsus, ut recte D. Thom. cum Augustino docet. Et quoniam Prosper, & nonnulli alij Patres oppositum indicent, pie explicandi sunt, ut in citato loco, p. latius tractauimus. Quando verò fuerit hoc mysterium reuelatum Adae, in cap. seq. dicam.

Circa secundum punctum dubium est, qualis fuerit cognitio, quam de his mysterijs Adam habuit. In quo tanquam certum supponimus fuisse illam cognitionem supernaturalem non solum ex parte reuelationis, & rei reuelatae, sed etiam ex parte ipsius assensus, & iudicij, quo Adam vera esse iudicabat, quae sibi reuelabantur. Hoc certum est, nam iustitia apud Deum sine supernaturali eius cognitione esse non potest, ut nunc ex materia de Gratia suppono, & supra de Angelis dictum est:

Sunt de opere sex dictum.

quia cum cognitio Dei sit fundamentum iustitiae, non potest esse inferioris ordinis quam ipsa iustitia. Vnde omnes etiam pro certo habent, cognitionem Adae in illo statu non fuisse inferiorem nostra fide, in substantia, & specie sua, quia & gratia Adae fuit eiusdem speciei cum nostra, & status eius fuit aliquo modo excellentior, & felicior nostro: cum ergo sit de fide certum, nostram fidem esse supernaturalem ex parte ipsius assensus, & ex parte auxilij ad illum necessarii, idem de cognitione Adae citra dubium tenendum.

Difficultas ergo superest, an fuerit vera fides, vel aliquid altius illa: aliqui enim ex antiquis, & grauioribus Theologis dixerunt non fuisse fidem: sed aliquid perfectius, & medium quoddam inter fidem, & visionem Dei. Haec opinio tribui solet Hugoni de Sanct. Victor. lib. 1. de Sacram. p. 6. cap. 14. cuius verba sunt: *Cognouit homo creatorem suum non ea cognitione, quae foris solum & auditu percipitur sed ea, quae potius intus per inspirationem ministratur. Non ea quidem, quae Deus modo à credentibus abiens fide queritur, sed ea, quae tunc per praesentiam contemplatiua scientiam manifestum cernebatur*. Et infra addit, cognitionem illam fuisse maiorem, & certiorē fide nostra, inferiorem autem visionē beatā. Vnde concludit, difficile esse modum illius cognitionis explicare, hoc tantum excepto, quod Adam per internam inspirationem edoctus, nullatenus de ipso creatore suo dubitare potuit.

Et hanc opinionem sequitur Alenf. 2. p. q. 91. art. 2. memb. 2. §. 1. nam licet in principio dicat, *Quod primus homo ante lapsum habuit fidem*, postea distinguit, duplicem fidem, vnam enigmaticam, qualis est nostra, aliam lucidam, qualis (inquit) fuit illa, quam habuit Christus, & hanc fidem dicit, habuisse Adamum, & esse mediam inter nostram fidem, & visionem Patriae. Idem fore habet 3. p. q. 64. memb. 8. & sequitur Bonauent. in 2. d. 23. art. 2. q. 2. & ibidem Gab. art. 3. dub. 2. Fundamentum est, quia obsecritas fidei videtur esse imperfectio repugnans perfectioni status innocentiae. Et probatur, quia fides in hominibus est ex auditu, iuxta Paulum ad Rom. 10. primus autem homo non habuit à quo per auditum fidem susciperet. Dices etiam posse fidem per interiorē reuelationem obtineri. Sed contra, quia talis reuelatio Adae facta immediate à Deo saltem fuit illi euidentia, quoad Dei reificationem: ergo eo ipso non fuit fides. Adde Gregor. lib. 4. Dialog. cap. 1. dicentem: *Homo in Paradiso assueuerat Dei verbis perfrui, Angelorum beatorum spiritibus in cordis munditia, & celsitudine visionis interesse*.

Nihilominus dicendum est, Adam per fidem supernaturalem, & diuinam cognouisse supernaturalia mysteria, quae ante peccatum illi reuelata fuerunt. Haec est sententia D. Thomae 1. p. q. 95. art. 3. & 2. 2. q. 2. art. 7. & q. 5. art. 1. & q. 18. de Verit. art. 3. quem reliqui posteriores Theologi communiter sequuntur. Et sumitur ex August. 14. de Ciuit. cap. 26. vbi dicit, *Habuisse hominem in statu innocentiae gaudentem verum, quod perpetuabatur ex Deo, in quem flagrabat charitas de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta*. Idem sumitur ex Ambros. lib. 7. in Luc. circa c. 10. in parabola de homine, qui incidit in latrones, vbi ait, *Adam nudatus est mandati celestis custodia destitutus, & exutus fidei vestimento lethale vulnus accepit*. Quem locum inter alia commendat Aug. lib. 11. contra Iulian. cap. 3. Idem sentiunt Chrysost. & alij qui dicunt, Adam prophetica cognitionem habuisse, nam prophetica cognitio etiam est enigmatica, & ordinariē non distinguitur essentialiter à fide, ut nunc suppono. Imò Anast. Synaita lib. 4. Exaem. circa principium dixit, *Quod in principio, & in prima creatione dedit Deus Adamo exilem, & dissip. 8. scilicet euandam lucem cognitionis*, vbi cum exilem vocat, satis indicat non excessisse perfectionem fidei, etiam

Offenditur 1. Vnde lib. 8. de gratia, cap. 7. Offenditur 2.

12. Fuisse illam cognitionem mediam inter fidem, & visionem Dei. Hugo.

13. Tenet istam Alenf.

Et Bonau. atque Gabriel. Eorum motum.

Responsio. Replica in contrarium.

14. Afferio s. praedictam cognitionem fuisse fidem.

Vide in tractatu de fide pio, & in prima creatione dedit Deus Adamo exilem, & dissip. 8. scilicet euandam lucem cognitionis. vbi cum exilem vocat, satis indicat non excessisse perfectionem fidei, etiam

dam autem appellat, quia parum erat duratura.

15
*Statuetur
 assertio ex
 Scriptura
 regulis.*

E statuetur hæc sententia ex generalibus regula-
 tis Scripturæ, quod iustus ex fide vivit, Abacuc. 2. ad
 Hebr. 10. & quod sine fide impossibile est placere Deo, ad
 Hebr. 11. & quod dum sumus in corpore, & peregrinamur
 à Domino, per fidem ambulamus, 2. ad Corinth. 5. &
 quod fides est substantia rerum sperandarum, ad Hebr.
 11. Nam Adam in statu innocentie iustus fuit, vt
 diximus, ac subinde placuit Deo, & cum esset in
 corpore animal, peregrinabatur à Domino, & vi-
 ator erat: ergo per fidem ambulabat, & placebat
 Deo, & meliorem vitam sperabat. Tandem ratio-
 nem probatur, quia illa cognitio Adæ erat superna-
 turalis, & non erat visio Trinitatis, v. g. in seipsa,
 vt iam supposuimus, nec etiam erat euidentis co-
 gnitio abstractiua, quia hæc vel possibilis non est,
 præferim de mysterio Trinitatis, & Incarnatio-
 nis, vel si quomodo modo est possibilis, secundum le-
 gem ordinariam non datur viatoribus, vt supra
 de Angelis dictum est. Neque potest aliud de Ada-
 mo cum fundamento dici, vt respondendo ad fū-
 damentum contrariæ sententiæ magis declarabitur.

*Statuetur
 etiam ra-
 tio.*

16
Ad motum
in contra-
rium in p. 13

Ad motum ergo priori sententia respondet
D. Thomas, negando assumptum. Imò inde probat,
fidem fuisse in Adamo, quia imperfectio eius non erat
contra perfectionem primi iustis. Nam eo ipso, quòd ille non erat status comprehensorius,
sed erat status non videntium Deum, erat capax
imperfectiois spei, & fidei, quæ est sperare, & credere
non visa. Ad probationem autem recte responsum est,
non esse de ratione fidei, vt per exterioriorem locutionem fiat,
nam per interioriorem inspirationem, quæ etiam est locutio quædam, scribitur.
Imò in primis credentibus iam fieri solet.

*Ad replicam
obst. solus 1.* D. Thomas supra citat, adducens illud Psal. 84. *Audiam quid loquatur in me Dominus*, & ad Adam il-
lud accomodans, & ad replicam ad euidentia
testificantis. Respondemus in primis non esse ne-
cessarium Adamum habuisse euidentiam testifica-
tis, seu reuelantis Dei: tum quia necessarium non
fuit, fidem illi proponi immediatè à Deo, potuit
enim proponi mediantibus Angelis. Item quia A-
dam non videbat personam sibi loquentem clarè,
& in seipsa substantiam eius intuenso, neque ex
locatione ipsa, vel ex alijs signis, seu coniuncturis
poterat euidenter colligere, an esset persona crea-
ta, vel increata, quæ loquebatur: & quamvis sciret
esse Angelum, non posset euidenter scire, an pro-
prio, vel diuino spiritu loqueretur. Denique sicut
per externam locutionem, ita etiam per internam
possunt res fidei sufficienter proponi, vt euidenter
credibiles, licet non fiat euidens esse dictas à Deo:
ergo ita potuit Adæ fides proponi siue à Deo im-
mediatè, siue mediantibus Angelis sine euidentia
Dei testificantis.

17
Solutio 2.
*Vide autho-
rem lib. 5. de
angelis c. 5.
à n. 16. Et in
tract. de fide
disp. 3. sect. 8.*
Sundò respondemus, etiam si aliqua eviden-
tia testificantis in Adamo admittatur, illam non
fuisse talem, quæ fidem excluderet, quia non esset
evidentia supernaturalis per scientiã per se infu-
sam, sed ad summum per aliquem naturalem dif-
ficultum, vel coniecturas, quæ simul esse possint cum
fide, vt supra in simili puncto de Angelis diximus.
Ideoque non rectè Alenf. in hoc comparat Ada-
mum cum Christo Domino, quia in Christo non
fuit vera fides, sed scientia infusa. Et quanvis for-
tasse per illam aliqua cognouerit cum evidentia
testificantis, ipsamet scientia illã præstabat, quod
Adam tribuendum non est. Quanvis Hugo de
Sancto. Victor. oppositum sentire videatur, quem
explicare conatur D. Thom. 2. 2. q. 5. a. 1. vt de qua-
dam maiori perfectione accidentali contemplati-
onis Ado loquatur. Verba autem Gregorii nihil
obstant, nam in primis verbis Dei perfruntur qui
per fidem Deum contemplantur. Et similiter pro-
pter magnam perfectionem fidei, & contemplatio-

nis dici potest aliquis cellitudine visionis Angelorum cetibus interesse. Et ita exponit illa ultima verba D. Thomæ 1. p. q. 94. a. 2. & fortasse Gregorius etiam de frequentibus Angelorum apparitionibus loquutus est.

CAPVT XIX.

Virum Adam in statu innocentie per proprias a-
ctus sanctificatus fuerit, & consequenter me-
ritum glorie habuerit.

Diximus de fide Adami, nunc breuiter dicen-
dum est de rectitudine voluntatis quoad eius
actus supernaturales, nam de habitibus iam dictis
est. Possumus autem loqui de voluntate Adami,
præcisè spectando illam secundum dispositionem,
quam in primo instanti creationis habuit, vel pro
reliquo tēpore, quo in Paradiso fide peccato per-
fuerat. Et circa primum instans nonnulla in-
terrogari possunt. Primum an in illo instanti ha-
buerit actum spei, vel dilectionis in Deum, nam
de alijs virtutibus, quæ non versantur circa Deum,
etiam si supponamus illas esse per se infusas non o-
ratur mouere questionem, quia & earum adus
minus necessarij sunt, & per se multo credibilior
est, Adamum in primo instanti suæ creationis non
habuisse actus illarum, quia nec necessarij tunc
erant, quia Adamus si in eo instanti contemplatur
est Deus, & in amore eius fuit occupatus, forte
non poterat simul ad alia obiecta attendere, nisi
forte in generali quatenus omnia ad Deum cultum,
& honorem referre poterat, quæ omnia tunc amo-
re Dei, & spei in ipsum comprehendimus.

In hoc ergo puncto Sot. 1. de Natur. & Grat. 5. sentit Adam in primo instanti accepisse gratiam & iustitiam sine proprio motu voluntatis in Deū, atque ita sentit non fuisse creatum Adā in actuali sanctitate (vt sic dicam,) seu non habuisse adū gratiæ in primo instanti. Fundamentum eius est, quia Deus tunc erat simul condens natura, & dispensans gratiam. Ergo conceituit gratiam per modum nature: ergo non mediante actū liberi arbitrij. Secundam rationem infinuat, quia gratia data est Adā, non tanquam beneficij personale, sed pro tota natura: ergo nō est actū per proprium actū, & dispositionem liberam, quia illa, quæ dicitur quasi per modum nature, nō est tunc dependēter a dispositione libera. Vnde tertium argumentationem infinuat, quia alias, si Adā non peccaret, gratia nō infunderetur posteris eius, nisi per proprium actū, quia non maiori liberalitate hīs q̄ eorum parenti collata fuisset. Quāto inducit exemplum de B. Virgine, nam qui tenet (ac illi fuisse conceptam in gratia, dictū si sunt cōsequenter datam illi esse sine proprio actū: ergo idem deducimus a fortiori dicendum est. Tandem in toto illo discursu infinuat, nō posse esse sanctificationem in primo instanti creationis hominis, & esse per proprium actum, præsertim liberum. Et si uideret hoc potest, quia non potest homo naturaliter subnasci in primo instanti sufficienter attendere, vt liberè possit in vitium finem statim conuertere, neque aliquid miraculosum sine sufficienti fundamento asserere debemus. Vnde non immerito, quōq̄ a fortiori pro hac sententia citari possunt, imo etiam huiusmodi actus, & motus gratiæ Angelis in primo instanti creationis, vt sunt Ateni. Henric. Capreol. & alij, quos supra allegauimus, similem questionem de Angelis tractando in 5. cap. 8. n. 3.

Nihilominus contrarium verum cenleo. Dico
ergo Adamū in primo instanti fuisse sanctificatū
non tantū per habitus, sed etiam per proprios
actus. Hæc est expressa sententia D. Thomæ i. p. q.